

Марина КОСТЮК, канд. філол. наук, доц.

ORCID ID: 0000-0002-5499-0308

e-mail: marynakostiuk@gmail.com

Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
Київ, Україна

КОРПУС-БАЗОВАНИЙ АНАЛІЗ КОНЦЕПТУ *ФРАНЦІЯ*

Здійснено комплексний корпус-базований аналіз концепту ФРАНЦІЯ. Матеріалом для пропонованого дослідження слугували приклади з Генерального регіонально анотованого корпусу української мови (ГРАК). Визначено основні джерела, де зустрічається лексема ФРАНЦІЯ та інші лексичні репрезентанти цього концепту. Концепт є частотним здебільшого у публіцистичних текстах. У статті особлива увага приділена контекстам, у яких реалізується концепт ФРАНЦІЯ. Визначено та проаналізовано 10 основних тематичних підгруп: ФРАНЦІЯ – ПРЕСТИЖ; ФРАНЦІЯ – ПРИХИСТОК; ФРАНЦІЯ – ІСТОРІЯ; ФРАНЦІЯ – ПРАВО; ФРАНЦІЯ – ПОЛІТИКА, ФРАНЦІЯ – МОВА; ФРАНЦІЯ – ЕКОНОМІКА; ФРАНЦІЯ – СПОРТ; ФРАНЦІЯ – ЇЖА; ФРАНЦІЯ – СТИЛЬ. Під час дослідження були виявлені основні прикметники та дієслова, які реалізують концепт ФРАНЦІЯ у корпусі ГРАК. Зазначено, що вербалізатори концепту часто пов'язуються із образами відомих політиків та назв країн.

Ключові слова: *концепт, корпусна лінгвістика, колокати, контекст, корпус ГРАК, лексика, Франція.*

Порушувана проблема. Україна сьогодні взяла курс на європейську інтеграцію, набуття повноправного членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Беззаперечною необхідністю є розвиток відносин із країнами-членами Європейського союзу та з Францією зокрема. Актуальними й надалі залишаються питання комунікації, які пов'язані з використанням іноземної мови та розумінням культури іншої країни. А тому важливим є узагальнення та систематизація знань про світ узагалі та про мовну картину світу зокрема. Науковці намагаються сформувати певні парадигми

© Костюк Марина, 2024

слів, схеми, ментальні карти, які б допомогли встановити певні логічні зв'язки між поняттями, передумови розвитку, причини появи чи зникнення мовних реалій. Саме тому поняття концепту та концептуальної картини світу якнайкраще допомагають представити комплексне бачення важливого знання, уявлення чи досвіду. Так, наприклад, концепт ФРАНЦІЯ видається нам важливим, тому що має низку складових характеристик, які знаходять своє відображення в українській мовній картині світу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та визначення раніше не вивчених частин загальної проблеми. Концепт – один із ключових термінів когнітивної лінгвістики та лінгвокультурології, а його лінгвістичний аналіз є один із способів пізнання модусів взаємодії мови і мислення. Концептуальна система – це динамічне утворення, система поглядів та спосіб розуміння. У свідомості людини вона слугує для обробки інформації про світ та накопичує цю інформацію в узагальненому вигляді. Концепти вербалізуються словами, словосполученнями та реченнями і відтворюються в мовленні автоматично при наявності певних асоціацій у комунікативній ситуації. Різні аспекти концептів досліджують українські науковці: Т. Вільчинська (Вільчинська, 2009), О. Воробйова (Воробйова, 2011), О. Левко (Левко, 2017), І. Голубовська (Голубовська, 2004), Н. Слухай (Слухай, 2002), О. Селіванова (Селіванова, 2007) та інші.

З огляду на сучасний соціально-політичний контекст, варто звернутися до вивчення концептів, пов'язаних передусім з країнами Європи, їх культурою та цінностями. Концепт ФРАНЦІЯ займає особливе місце в українській мовній картині світу. Серед різних векторів дослідження концептів відносно новим є дослідження їх за допомогою корпусів. Дослідниця О. Демська-Кульчицька визначає корпус текстів як стандартно організоване зібрання репрезентативних для певної мови писемних або усних текстів, призначених для лінгвістичного аналізу та опису. Ці тексти відібрані та впорядковані згідно з експліцитними екстра- та інтралінгвальними критеріями (Демська-Кульчицька, 2005). Основними характерними ознаками корпусу текстів є: емпіричний підхід до синтезу мовних даних; створення великого за обсягом корпусу тексту як основи для дослідження лінгвістич-

ного аналізу; залучення комп'ютерних технологій для розбору матеріалу; аналіз частоти використання слів і словосполучень певної тематики. Тобто корпус у лінгвістиці – це зібраний і оброблений масив текстів, який використовується для вивчення мови. Наразі існує велика кількість корпусів. Наприклад, частотними є такі корпуси української мови: Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК), Корпус текстів української мови, Лабораторія Української, Український веб-корпус Лейпцизького університету, Польський автоматичний веб-корпус української мови (ПАВУК) та багато інших.

Корпусна лінгвістика є важливою галуззю сучасної лінгвістичної науки, яка допомагає відібрати усні та письмові тексти, проаналізувати їх. Пошук у корпусі даних дозволяє за будь-яким словом побудувати конкорданс – список всіх вживань цього слова. Досліджуваний інструмент корпусної лінгвістики приділяє увагу конкордансу, відносній та абсолютній частотності слів, ключовим словам, багатокомпонентним групам, контекстуальному вживанню слів. Тому, реалізацію будь-якого концепту можна прослідкувати у базі корпусів, що зараз є більш перспективним у проведенні досліджень. Крім того, саме корпусна лінгвістика дає можливість об'єктивно проаналізувати концепти та визначити їх місце серед інших. Саме тому особливою **актуальності**, на нашу думку, в контексті зазначеної проблематики набувають дослідження, присвячені вивченню концептів із використанням комп'ютерних технологій та наявних корпусів.

Об'єктом дослідження є вербалізація концепту ФРАНЦІЯ на основі корпусу української мови ГРАК. **Предметом** дослідження є визначення змісту концепту ФРАНЦІЯ та аналіз мовних одиниць, що реалізують цей концепт.

Мета дослідження полягає у комплексному дослідженні концепту ФРАНЦІЯ в корпусі української мови ГРАК та визначення його ролі в українській мовній картині світу.

Поставлена мета передбачає виконання таких **завдань**:

- проаналізувати частотність лексичної одиниці, яка репрезентує концепт ФРАНЦІЯ в українському корпусі ГРАК;
- визначити основні джерела, де зустрічається лексема Франція;

- виявити лексичні репрезентанти концепту ФРАНЦІЯ;
- проаналізувати виокремлені лексеми в їхньому концептуальному оточенні;
- визначити позитивні та негативні контексти реалізації концепту ФРАНЦІЯ в українському корпусі ГРАК;
- визначити місце концепту ФРАНЦІЯ в мовній картині світу.

Матеріалом для цього дослідження було обрано Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) як великий репрезентативний корпус української мови. Корпус охоплює період з 1816 по 2022 рік і містить понад 130 тис. текстів різних жанрів та близько 30 тис. авторів. Корпус ГРАК – це пошукова база, яка складається з великої кількості текстів, зібраних таким чином, щоб там були тексти різних часів, різних авторів, різних регіонів, різних жанрів, а також лінгвістичний програмний інструментарій, який дозволяє працювати з цим матеріалом. У корпусі можна не тільки шукати слово чи точну форму, але і граматичну форму, поєднання слів граматичних форм, різні складні синтаксичні конструкції і отримувати статистичну інформацію, важливу для лінгвістичних досліджень (Шведова, & Січінава, 2013).

Виклад основного матеріалу. Аналіз концептів через призму корпусної лінгвістики дозволяє визначити загальне бачення певної реалії мовцями. З огляду на сучасний політичний контекст, концепту ФРАНЦІЯ підлягає детальному аналізу. Корпус української мови є необхідним інструментом для дослідження, адже дає можливість дослідити реалізацію цього концепту у мовній картині світу. Аналіз концепту ФРАНЦІЯ здійснювався на платформі корпусу ГРАК, генерального регіонально анотованого корпусу української мови. Саме цей корпус дозволив провести корпус-базоване лінгвістичне дослідження концепту Франція та виявити основні шляхи реалізації цього концепту в українській мовній картині світу. Для аналізу було обрано період з 1991 по 2022 рік. Саме період незалежної України – період становлення дипломатичних відносин з Францією, повернення до деяких важливих сторінок історії, коли Україна та Франція виринали разом при згадці Анни Київської, Григорія Орлика, Сержа Лифаря, Василя Сліпака, Симона Петлюри,

Володимира Винниченка, Нестора Махна, Проспера Меріме, Оноре де Бальзака. Проведений загальний кількісний аналіз частотності вживання лексеми Франція, яка є іменем концепту ФРАНЦІЯ в українському корпусі ГРАК, за цей період становила 189 тис. 178 результатів, з них більшість результатів саме у публіцистичних текстах – 171 016 результатів. Широке представлення цього концепту в українському корпусі ГРАК свідчить про розширення міжнародних зв'язків між двома державами та допомоги Франції Україні під час російсько-української війни.

Корпус ГРАК дозволив шукати лексичні репрезентанти концепту ФРАНЦІЯ у конкордансі. Конкорданс – це перелік усіх прикладів пошукового слова або фрази, знайдених у корпусі, з інформацією про джерело (Генеральний регіонально анотований корпус української мови). Ми проаналізували найбільш частотні випадки вузького оточення вживання лексеми Франція на базі інструмента *Collocates*. Виділяючи найбільш частотні колокати біля лексеми ФРАНЦІЯ, можна ефективно і надійно аналізувати контексти та встановлювати певні взаємозв'язки. У корпусі ГРАК праві та ліві колокати лексеми Франція є різноманітними та ведуть до певної інтерпретації концепту. Так, найчастішими лівими колокатами лексеми Франція є займенники, прийменники та іменники. Наприклад: *кращих стрільців Франції, для ворогів Франції, зброя походить із Франції, вислано до Франції, французи у Франції, на терені Франції, за велич Франції, у цьому регіоні Франції, в статуях, що уособлюють Францію, збірна Франції, у володіннях Франції* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови). Праві колокати є менш частотними. Серед прикладів знаходимо контексти, що пов'язані з певними історичними подіями, які часто є негативними. Наприклад: *Франція не хотіла відпустити Алжир; Франція досі не позбулася імперського мислення* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Аналіз вузького оточення лексеми Франція дозволив нам визначити 10 основних прикметників, які реалізують концепт ФРАНЦІЯ: *ціла, уся, вельможна, могутня, республіканська, люба, сентиментальна, освічена, абсолютиська, мила*. Крім того, ми визначили 10 дієслів, які найчастіше актуалізують

лексему Франція: *закупити у Франції, контактувати з Францією, повертатися до Франції, зостатися у Франції, служив Франції, залишатися у Франції, виступати у Франції, брати участь у конкурсах у Франції, вирушити до Франції, відвідати Францію*. Тобто більшість прикладів є асоціативами з позитивною конотацією. Франція постає як могутня держава з великими можливостями.

Корпус-базований аналіз концепту ФРАНЦІЯ на матеріалі корпусу ГРАК дозволяє нам проаналізувати образний компонент, який об'єктивується у формі концептуальних метафор. Джерелом для цих метафор виступають певні тематичні групи, пов'язані з історичними подіями та культурою Франції. Нами визначено 10 основних тематичних груп, які реалізують аналізований концепт.

Перша група – ФРАНЦІЯ – ПРЕСТИЖ вербалізується насамперед дієсловами і іменниками та відображає позитивне ставлення українців до Франції як висококультурної та розвиненої країни. Наведемо декілька прикладів з корпусу: *французька культура є одним з найбільш проявлених феноменів; концерти у Франції, учні з Франції, повернулися до Франції, навчався у Франції, відпочинку у Франції, піднесення культури у Франції, у кращих музеях Франції, відставати від Франції, великих красивих міст Франції* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Друга група – ФРАНЦІЯ – ПРИХИСТОК. Тематика цієї групи пов'язана передусім як з історичними подіями, так і з сучасною ситуацією, оскільки Франція надає тимчасовий захист для українців. Наведемо приклади: *вирушити до Франції, утік до Франції, виїхати до Франції, заробітки у Франції* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Наступна найчастотніша група – ФРАНЦІЯ – ІСТОРІЯ. Виявлені приклади свідчать про висвітлення у публіцистиці подій, пов'язаних з революцією у Франції та періодом визвольної боротьби: *імператор і володар Франції, прикордонних областей Франції, викреслити з історії Франції, аристократам Франції, бачив сина маршалом Франції, зміцнити у Франції монархічний лад, вельможних родів Франції, королеві Франції,*

революція у Франції, визволення Франції, визвольна боротьба у Франції, барони Франції, Столітня війна у Франції, релігійні війни у Франції, історію абсолютистської Франції (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Францію називають "колискою європейської інтеграції", правова система якої є структурованою та дієвою. Тому, у корпусі виявили багато прикладів, що пов'язані з законами та правом. Це дозволяє виділити четверту групу: **ФРАНЦІЯ – ПРАВО**. Наведемо приклади з корпусу: *закони Франції, громадська думка у Франції, двопалатний парламент Франції, Національні Збори у Франції, префектури Франції, Прованс залишається специфічним регіоном Франції, синьо-біло-червоний триколон Франції, загальнонаціональний страйк у Франції* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Наступною групою є **ФРАНЦІЯ – ПОЛІТИКА**, яка в корпусі вербалізується лексемами "президент" та "конституція": *керівник Франції, Президент Франції, йдеться про політику зближення з Францією, опір Франції, у повоєнних конституціях Франції, уряд Франції, загальноєвропейська політика Франції* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Важливою і досить частотною групою у корпусі виявилася група **ФРАНЦІЯ – МОВА**. Частотність вживання лексеми "мова" (французька), яка є лексичним репрезентантом концепту **ФРАНЦІЯ** в українському корпусі ГРАК, за визначений період становила 1814 результатів. Приклади свідчать про важливість французької мови, як невід'ємної частини французької нації: *Єдина французька мова стала ключем для формування єдиної французької нації; Французька мова ніколи не замінить мені рідної, однак це мова моєї пристрасті; Але й після цього французька мова ще довго функціонувала в державному житті Англії, Французькій мові у Франції нічого не загрожує; вміти розмовляти французькою* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови). Цікавим явищем, яке ми побачили у корпусі, є транслітерація французького слова "français" українською мовою як "франсе". Це свідчить про те, що французька мова є досить популярною для українців і підтверджує бачення ними Франції як престижної країни. Наведемо декілька прик-

ладів з корпусу: *Же не парль на франсе; Це улюблене місце весільних фотосесій і фото в Instagram "а-ля Франсе"; "Ля франсе" – то інше діло: Стіл дали, несуть меню; Прогундосив: – Ля франсе! – Зрозуміло, зрозуміло!; Які треба було чекати, співачка серйозно спитала: – Парлеву франсе?; Всереду скажу на франсе, що я Пауль* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Національний інститут статистики та економічних досліджень Insee оголосив про історичний результат економічного зростання у Франції у 2021 році. Франція за економічними показниками займає лідируюче місце серед європейських держав. Восьма група у корпусі включає аспекти, що пов'язані з розвиненою економікою Францію – ФРАНЦІЯ – ЕКОНОМІКА: *широкі можливості для торгових взаємин із Францією, на угоду Франції, Міжнародній торговій палаті у Франції, за активного сприяння Франції* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Виявлено також багато прикладів, які репрезентують групу ФРАНЦІЯ – СПОРТ: французька федерація футболу зібралася; французька збірна придбала для футболістів; французький ПСЖ, французький клуб (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Французька кухня, так звана "висока кухня" також відображена у корпусі ГРАК. Тож можемо сформувати групу ФРАНЦІЯ – ЇЖА. Так, наприклад, у корпусі є наступні приклади: *французьке вино; улюблені круасани з мигдалем; французьке жарке; винороби Франції, пасовиська Франції* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Французи часто вважають засновниками моди та стилю. Тож, наступною групою є ФРАНЦІЯ – СТИЛЬ. Наведемо декілька прикладів з корпусу: *Із Франції мода на зацукровані фіалки, оксамитова рожева французька сукня; засадничі моменти французької моди; французький модельєр П'єр Карден* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Часто лексема "Франція" зустрічається поруч з лексемами на позначення інших європейських держав: Швеція, Швейцарія, Польща, Німеччина та інші. Найчастіше зустрічається лексема

"Німеччина". Це пов'язано із сусідством країни та з розвитком дипломатичних відносин між Німеччиною і Францією. Наведемо декілька прикладів: *переговори у форматі відеоконференції президентів Франції та Німеччини; разом із Францією Німеччина продовжуватиме наполягати на постійному вирішенні конфлікту на сході України; чи підтримає таку позицію Франції Німеччина, яка невдовзі головуватиме у ЄС?; прийнята декларація лідерів України, Франції Німеччини; Меркель запевнила, що разом з Францією Німеччина і надалі працюватиме над вирішенням конфлікту; разом із Францією Німеччина стала однією з двох ключових західних країн* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови). Частотність прикладів свідчить про спільне бачення Франції та Німеччини шляхів вирішення воєнних конфліктів.

На особливу увагу заслуговує аналіз контекстів, у яких зустрічаються лексеми "Франція" та "Україна". Це пов'язано з наданням допомоги Франції Україні. Найбільше подібних прикладів у корпусі ГРАК з'явилися починаючи з 2021 року, що свідчить про зміцнення дипломатичних стосунків між Францією та Україною. Наведемо декілька прикладів з корпусу: *спільних ворогів Франції й України, тісне співробітництво з Францією; між Україною і Францією заключено договір співпраці, Дні української культури у Франції, ставлення Франції до України* та інші. Історичний зв'язок Франції та України також представлений у корпусі. Ми знайшли багато прикладів у газетах та журналах, пов'язаних з іменем Анни Ярославни, королеви Франції. Наведемо декілька прикладів: *Анна Ярославна, королева Франції, київська княжна; шлюб Анни Ярославни з королем Франції; відкриття пам'ятника київській князівні й королеві Франції Анні Ярославні* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Крім того, реалізація концепту ФРАНЦІЯ була проаналізована через програму визначення основних колокатів (*Collocates*). Для цього аналізу ми обрали публіцистичні та художні тексти, датовані з 1991 по 2022 рік. Виявили основні 30 колокатів, які репрезентують лексему Франція у контексті та сам концепт. Наведемо список колокатів: *Німеччина, Макрон (Еммануель),*

Франсуа (Олланд), Президент, Італія, Британія, МЗС, Іспанія, Меркель, Саркозі, Чемпіонат, Лідери, Париж, Посол, Лідери, Збірня, Вибори, ПСЖ, Фінанси, Посольство, Канада, Уряд, Леді, Великий, Матч, Україна, Протести, Влада, Візит. Виявилось, що колокати пов'язані насамперед з темою політики, міжнародних зв'язків та спорту.

Окремо було проаналізовано концепт ФРАНЦІЯ та його реалізація у публіцистичних текстах за період 2021–2022 роки. У корпусі ГРАК було показано 29 859 результатів, які стосуються здебільшого політики та військової сфери. Наведемо декілька прикладів: *лідери Німеччини і Франції, президент Франції, конституційний суд Франції, зусилля Франції, переговори Франції та інших країн, угода між Урядами України та Франції, Франція передасть Україні, буде постачати, отримає від Франції, доказ беззаперечної підтримки Франції, Головне управління озброєнь Франції, країни-партнери, зокрема Франція, озброєння сухопутних військ Франції, мобільна лабораторія ДНК від Франції, гарантії безпеки, які Франція може надати, морський патрульний літак Франції, міністерка закордонних справ Франції, під командуванням Франції, лідерство Франції і бажання допомогти Україні, навчання у Франції, спеціальна техніка від Франції, зобов'язання Франції* [3]. Список колокатів також змінився. Визначено 15 колокатів за цей період: *Лекорню (Міністр збройних сил Франції); Crotale (енітний ракетний комплекс малої дальності); МАМБА (системи протиповітряної оборони); Колонна (Катрін Колонна – французька дипломатка та політична діячка); Себастьєн Лекорню; CAESAR (французька 155-мм самохідна артилерійська установка); Rafale (французький багаточільовий винищувач); CAU (CAESAR); Макрон; передасть; поставлено; надходить; Німеччина; Британія; передачу; озброєння.* Отримані результати свідчать про висвітлення українськими ЗМІ питань з військової тематики та дипломатії.

Крім зазначених лексем, треба зупинитися на інших лексичних репрезентантах концепту ФРАНЦІЯ. Зустрічаються вживання слова "France", тобто "Франція" французькою у корпусі: власні назви, зокрема назви газет, журналів, телевізійних чи радіо телеканалів, авіакомпаній, тощо (*Air France, France Press;*

France 24; France 2; Агенція France Press; France Football; Gazette de France; France info; Ouest France). Лексема "Париж" та "Paris" вербалізують концепт ФРАНЦІЯ у корпусі ГРАК, Приклади: *Paris Fashion Week; французький ярмарок – Livre Paris; Vogue Paris; Paris Match; Hotel de Paris; французький банк Nationale de Paris*.

Також, у корпусі зустрічається вживання патріотичного гасла *Vive la France!* ("Хай живе Франція!"), що перегукується з українським "Слава Україні!". Наведемо приклад, взятий з корпусу ГРАК: *Чимало людей у коментарях пояснювало, що вжите хорватськими футболістами гасло "Слава Україні!" споріднене з гаслами з інших культур, як-от "Vive la France !" або "God Bless America"* (Генеральний регіонально анотований корпус української мови).

Висновки й перспективи досліджень. Проведений загальний кількісний аналіз частотності вживання лексем Франція, французька мова, Париж, France, Paris, які репрезентують концепт ФРАНЦІЯ у корпусі ГРАК, свідчить про те, що цей концепт є частотним насамперед у публіцистичних текстах. Це вказує на зміцнення політичних відносин між Україною і Францією. Особливо відносини посилилися з початком повномасштабного вторгнення РФ в Україну. За результатами проведеного аналізу нами визначено 10 основних тематичних підгруп: ФРАНЦІЯ – ПРЕСТИЖ; ФРАНЦІЯ – ПРИХИСТОК; ФРАНЦІЯ – ІСТОРІЯ; ФРАНЦІЯ – ПРАВО; ФРАНЦІЯ – ПОЛІТИКА, ФРАНЦІЯ – МОВА; ФРАНЦІЯ – ЕКОНОМІКА; ФРАНЦІЯ – СПОРТ; ФРАНЦІЯ – ЇЖА; ФРАНЦІЯ – СТИЛЬ. Виходячи з кількісних і якісних характеристик проаналізованих засобів вираження концепту ФРАНЦІЯ, можна зазначити, що велика кількість репрезентацій на лексичному рівні говорить про значущість цього концепту в свідомості українців. Отже, спираючись на дані корпусного аналізу (на основі корпусу української мови ГРАК) і їх інтерпретацію, можна говорити про численну і багатогранну вербалізацію концепту ФРАНЦІЯ в українській мовній картині світі. Перспективи подальших досліджень убачаємо у здійсненні пошуку реалізації концепту ФРАНЦІЯ та інших концептів у інших корпусах, зокрема іспанських та

французьких. Все це дасть можливість порівняти різні мовні картини світу та буде сприяти подальшому розвитку взаємовідносин між державами Європейського Союзу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Вільчинська, Т. П. (2009). *Розвиток концептосфери сакрального в українській поетичній мові XVII–XX ст.* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра. філол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова". Вид-во Тернопільського ун-ту. https://www.studmed.ru/v-lchinska-t-p-rozvitok-konceptosferi-sakralnogo-v-ukra-nsk-y-poetichn-y-mov-xvii-xh-st_7b86550a619.html

Воробйова, О. П. (2011). Концептологія в Україні: здобутки, проблеми, прорахунки. *Вісник Київського національного університету*, 14(2), 53–64.

Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) (2017–2023). (Ред.). М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, Т. Ніколаєнко та ін. <https://uacorpus.org>

Голубовська, І. О. (2004). *Етнічні особливості мовних картин світу*. Логос.

Демська-Кульчицька, О. (2005). *Основи Національного корпусу української мови*. ІУМ НАН України.

Левко, О. (2017). Аксиологічні концепти ранньохристиянської та ранньовізантійської доби: лінгвокультурологічний вимір. *Концепти і концептосистеми: динамічний виміри*. (Ред.). І.О. Голубовська, Л.В. Клименко. Логос.

Селіванова, О. О. (2007). Теоретичні засади й дослідницькі можливості концептуального аналізу. *Нова філологія. Збірник наукових праць*. ЗНУ, 27, 49–56.

Слухай, Н. В. (2002). Сучасні лінгвістичні теорії концепту як мовнокультурного феномена. *Мовні і концептуальні картини світу*, 7, 462–470.

Шведова, М. & Січінава, Д. (2013). Корпусна лінгвістика та лексико-граматична типологія. *Українське мовознавство*, 43, 95–103.

REFERENCES

Demka-Kulchytko, O. (2005). Basics of the National corpus of the Ukrainian language. Institute of the Ukrainian Language of the National Academy of Sciences of Ukraine [in Ukrainian].

General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAC)] / M. Shvedova, R. fon Valdenfels, S. Yaryhin, A. Rysin, V. Starko, T. Nikolaenko. Kyiv, Lviv, Yena, 2017–2023 [in Ukrainian]. <https://uacorpus.org>

Holubovska, I. O. (2004). Ethnic peculiarities of linguistic worldimages. *Logos* [in Ukrainian].

Levko, O. (2017). Axiological concepts of the early Christian and early Byzantine era: linguistic and cultural dimension. *Kontsepty i kontseptosystemy: dynamichnyy vymyry*. *Logos* [in Ukrainian].

Selivanova, O. O. (2007). Theoretical foundations and research possibilities of conceptual analysis. *Nova filolohiia*. ZNU [in Ukrainian].

Shvedova, M., & Sichinavfa, D. (2013) Corpus linguistics and lexical-grammatical typology. *Ukrayinske movoznavstvo*, 43, 95–103 [in Ukrainian].

Slukhai, N. V. (2002). Modern linguistic theories of the concept as a linguistic and cultural phenomenon. *Movni i kontseptualni kartyny svitu*, 7, 462–470 [in Ukrainian].

Vilchynska, T. P. (2009). The development of the conceptual sphere in Ukrainian poetic language of XVII–XX century. Extended abstract of Doctor's thesis [in Ukrainian].

Vorobyova, O. P. (2011). Conceptology in Ukraine: achievements, problems, assessments]. *Visnyk Kyivskoho natsional'noho universytetu*, 14(2), 53–64 [in Ukrainian].

Отримано редакцією журналу / Received: 21.11.23

Прорецензовано / Revised: 01.12.23

Схвалено до друку / Accepted: 05.12.23

Maryna KOSTIUK, PhD (Philol.), Assoc. Prof.

ORCID ID: 0000-0002-5499-0308

e-mail: marynakostiuk@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv,

Kyiv, Ukraine

CORPUS-BASED ANALYSIS OF THE CONCEPT FRANCE

The article focuses on a corpus-based analysis of the concept FRANCE. The analysis of concepts through the lens of corpus linguistics allows us to determine the general perception of a particular reality. Given the current political context and the development of diplomatic relationships, the concept FRANCE becomes significant and requires analysis. As the material for our study, we chose the corpus of Ukrainian language GRAK. General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAC) is a large

representative collection of texts in Ukrainian accompanied by a program that enables customization of subcorpora, searching words, grammatical forms and their combinations as well as post-processing of the query results. For this analysis, journalistic and literary texts dated from 1991 to 2022 were selected. The lexeme "France", representing the concept FRANCE, appeared 189,178 times in GRAK between 1991 and 2022 with the majority of occurrences found in journalistic texts. Besides, other lexical representatives of the concept FRANCE were analyzed, such as "French", "Paris", "France". The article pays particular attention to the contexts in which the concept FRANCE is realized. Ten main thematic groups related to the concept FRANCE were identified and analyzed: FRANCE – PRESTIGE; FRANCE – REFUGE; FRANCE – HISTORY; FRANCE – LAW; FRANCE – POLITICS; FRANCE – LANGUAGE; FRANCE – ECONOMY; FRANCE – SPORT; FRANCE – FOOD; FRANCE – STYLE. Key adjectives and verbs that verbalize the concept FRANCE in the corpus were found. These words often evoke images of well-known politicians and the names of European countries. Moreover, crucial collocates were determined. Thirty collocates representing the lexeme France were identified: Germany, Macron (Emmanuel), Francois (Hollande), President, Italy, Britain, Ministry of Foreign Affairs, Spain, Merkel, Sarkozy, Championship, Leaders, Paris, Ambassador, Team, Elections, PSG, Finance, Embassy, Canada, Government, Lady, Great, Match, Ukraine, Protests, Authority, Visit. These collocates predominantly align with themes of politics, international relations and sports. The extensive usage of the concept FRANCE in Ukrainian corpus indicates a strengthening of political relations between Ukraine and France.

Keywords: concept, corpus linguistics, collocates, context, Corpus of Ukrainian GRAK, lexicon, France.